

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ ศาสตราจารย์ ดร.อัคราทร จุฬารัตน รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๔๘

วันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรคธรรมมาธิปไตย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคธรรมมาธิปไตย

ผู้ร้องยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ขอให้ มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า ผู้ร้องได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคธรรมมาธิปไตย ผู้ถูกร้อง ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ

เมื่อสิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๘ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการแจ้งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๗ แล้วปรากฏว่า ผู้ถูกร้องแจ้งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคผู้ถูกร้องต่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๘ ซึ่งเกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้พร้อมกับมีหนังสือ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๘ ซึ่งแจ้งยอมรับว่า เป็นความบกพร่องของ

กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ไม่รอบคอบและไม่ได้มีเจตนาที่จะไม่ส่งแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และขอขยายเวลารับหนังสือด้วย สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งพิจารณากรณีดังกล่าวแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีระยะเวลาดำเนินการในการตรวจสอบการแจ้งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้อง อีก ๒ วัน คือ วันที่ ๓๐ และ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๙ เพราะว่าพรรคผู้ถูกร้องได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินตามมาตรา ๖๒ ในวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๙ ซึ่งผู้ถูกร้องอ้างว่า นำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องมาขึ้นพร้อมกัน แต่ความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ของพรรคผู้ถูกร้องจึงไม่ได้ยื่นรายงานการดำเนินกิจการดังกล่าว จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องแจ้งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ไม่เป็นไปตามที่ มาตรา ๓๕ กำหนด อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งเสนอข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการเลือกตั้ง ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๑๔/๒๕๔๙ (๒๘) เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นว่า เมื่อประธานกรรมการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองรับทราบกรณีของผู้ถูกร้องมิได้แจ้งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓๕ เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๘ และให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๐ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี ๒๕๔๘ ต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง ในวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๙ โดยทำเป็นหนังสือของพรรคเลขที่ ร.ร.ต. ๒๘/๒๕๔๙ เรื่อง แบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ชื่อพรรคธัมมาธิปไตย และที่ ร.ร.ต. ๒๙/๒๕๔๙ เรื่อง แบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๙ รวม ๒ ฉบับ

โดยนายคำผุ นาคอซ่าง รองเลขาธิการพรรคเป็นผู้นำส่ง และได้พบนายพิษณุ ไม่ทราบชื่อสกุล ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อยู่ในบังคับบัญชาและปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้ร้องเป็นผู้รับเอกสารดังกล่าวและลงตราประทับประจำวันที่หน้าแรกของเอกสารทั้งปึก แล้วส่งคืนสำเนาให้ผู้ร้องทันทีและไม่ได้ทักท้วงแต่อย่างใด ผู้นำส่งจึงเชื่อโดยสุจริตว่าได้ส่งเอกสารครบถ้วนทั้งหมดตามที่ได้เตรียมมา แต่ต่อมาผู้ร้องตรวจสอบพบว่า เอกสารไม่ครบถ้วนมีบางส่วนขาดหายไป จึงได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบในภายหลัง ผู้ถูกร้องเห็นว่า เรื่องนี้เป็นการรับ-ส่งเอกสารบกพร่องเท่านั้น หาใช่เป็นการไม่แจ้งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองประจำปีแต่อย่างใด และความผิดพลาดบกพร่องดังกล่าวถือว่าเป็นเหตุจากความประมาทเลินเล่อ ปราศจากความรอบคอบของเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องที่ไม่ตรวจนับจำนวนหน้าและจำนวนเรื่องให้เรียบร้อย ก่อนจะลงรับ เป็นการละเลยต่อระเบียบงานสารบรรณอันเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะพึงปฏิบัติ หากพบว่า ไม่ครบถ้วนหรือขาดเอกสารหลักฐานใด ๆ ต้องให้คำแนะนำ ทักท้วงและต้องรีบสรุปนำเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองในที่สุด หน่วยงานของผู้ร้องเป็นองค์กรของรัฐจึงต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด กรณีที่กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้ส่งรายงานการดำเนินงานประจำปีต่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๕ พร้อมหนังสือพรรคที่ ๖.๖.๓. ๓๐/๒๕๔๕ นั้น จะเห็นได้ว่าหนังสือดังกล่าวเป็นหนังสือที่หัวหน้าพรรคทำขึ้นเพื่อนำส่งเอกสารรายงานในส่วนที่ขาดตกบกพร่องในการนำส่งรายงานครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ เท่านั้น หาใช่เป็นการจัดทำขึ้นใหม่และส่งใหม่แต่อย่างใด โดยเนื้อหาของหนังสือฉบับนี้ระบุแสดงเจตนาแจ้งชัดว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อนำส่งเอกสารรายงานในส่วนที่ขาดตกบกพร่องจากการส่งครั้งแรกให้ครบถ้วน การอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้ส่งเอกสารครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ และมีเวลาตรวจสอบเหลืออีก ๒ วัน คือ วันที่ ๓๐ และ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น ผู้ร้องมิได้นำข้อเท็จจริงทั้งหมดมากล่าว แต่เป็นการอ้างข้อเท็จจริงเพียงบางส่วน เมื่อผู้ร้องนำส่งเอกสารเพิ่มเติม กลับกล่าวอ้างเอาความผิดตามคำร้องมาเป็นเหตุในคดีนี้ โดยไม่อาจถือว่าผู้ถูกร้องส่งรายงานตามแบบ ท.พ. ๘ เกินเวลาที่กฎหมายกำหนด เพราะเป็นการนำส่งส่วนที่ขาดตกบกพร่อง ไม่ใช่การแจ้งหลังสิ้นกำหนด ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้ทำผิดกฎหมายตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด และไม่มีเหตุตามกฎหมายใดที่จะอ้างเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรค หรือหัวหน้าพรรคต้องรับผิดชอบตามคำร้อง

กรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ร้องทราบเหตุแห่งคดีนี้เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ และได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ นั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่าไม่เป็นความจริง

ผู้ร้องทราบเหตุแห่งคดีนี้ในเวลาก่อนหน้านี้แล้วว่า ๕ เดือน หรือ ๑๕๐ วัน การที่ผู้ร้องทราบเหตุแห่งคดีมาแล้วกว่า ๕ เดือน แต่นำมาร้องในเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน คดีจึงขาดอายุความ ประกอบกับตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ก็ไม่มีข้อความปรากฏในมาตราใด ๆ ว่า ให้ผู้ร้องนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาถือปฏิบัติ ผู้ร้องไม่มีอำนาจใดที่สามารถนำคดีนี้มาร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ยกคำร้องของผู้ร้องและให้ผู้ร้องชำระค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีแก่ผู้ถูกร้อง เป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท และให้ผู้ร้องเพิกถอนคำสั่งใด ๆ ที่แจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องปฏิบัติหลังจากได้ร้องเป็นคดีนี้ตั้งขึ้น

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญส่งสำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องทราบ ผู้ร้องยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ชี้แจงเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้โทรศัพท์แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งรายงานตามแบบ ท.พ. ๘ ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ไม่ได้แจ้งเพื่อให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมแต่อย่างใด ประกอบกับผู้ถูกร้องได้มีหนังสือขอขยายเวลาแจ้งการทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี ๒๕๔๘ ต่อผู้ร้อง โดยยอมรับว่าเป็นความบกพร่องของนายคำผุ นาคอซ่าง ที่ไม่ได้ดำเนินการอย่างรอบคอบ ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เป็นความบกพร่องของเจ้าหน้าที่รับเอกสารของผู้ร้องที่ไม่ตรวจรับให้เรียบร้อย ซึ่งจากการตรวจสอบหนังสือที่นายพิษณุ หรือนายบารมี อินวรรณรับจากผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๙ ปรากฏว่าเป็นหนังสือที่ ช.ช.ต. ๒๘/๒๕๔๙ เรื่อง แบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคธัมมาธิปไตย แต่ไม่ปรากฏหนังสือที่ ช.ช.ต. ๒๘/๒๕๔๙ เรื่อง แบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ชื่อพรรคธัมมาธิปไตย ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจพบว่า ผู้ถูกร้องแจ้งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเกินระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด อันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงนำเรื่องดังกล่าวเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่ในขณะนั้น พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ลาออกจากตำแหน่ง จึงไม่มีผู้มีอำนาจดำเนินการในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้สรุปข้อเท็จจริงดังกล่าวเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองคนใหม่ คือ นายอภิชาติ สุจริตานนท์ เพื่อนำเรื่องดังกล่าวเข้าพิจารณา

ในที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติเห็นควรให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคธรรมมาธิปไตยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับทราบเหตุแห่งการยุบพรรค

ในส่วนของอำนาจในการยื่นคำร้องของผู้ร้องนั้น ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไปเพื่อให้พรรคการเมืองยังคงสภาพอยู่ต่อไปได้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าผู้ถูกร้องแจ้งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เกินระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคธรรมมาธิปไตย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง คำร้องนี้จึงดำเนินการไปโดยถูกต้องและอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและภายใต้บังคับของกฎหมาย

คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นใช้บังคับแทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง

วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ในขณะที่คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง และคำชี้แจงเพิ่มเติมของผู้ร้องแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงมีเพียงพอแก่การพิจารณาวินิจฉัย โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานของคู่กรณีแต่อย่างใด

คดีมีปัญหาข้อกฎหมายเบื้องต้นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะนำบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้

บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒ และวรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๒ บัญญัติว่า ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงาน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๕๓ บัญญัติว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

พิจารณาดูแล้วเห็นว่า ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยบทบัญญัติในมาตรา ๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และในบทเฉพาะกาลมิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีพรรคการเมืองไม่ดำเนินการจัดทำรายงานการดำเนินงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นการกระทำขณะที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับ และอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็น

กฎหมายใหม่มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว และไม่มียกเว้นเฉพาะกาลบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา คำร้องดังกล่าวต่อไปตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่อย่างไรก็ดี ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ วรรคสาม บัญญัติว่า ในระหว่างที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีตามคำร้องนี้

มีปัญหาข้อกฎหมายที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับกับการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ได้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จะถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ตาม แต่การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตลอดจนการเลิกและการยุบพรรคการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับก็ได้บัญญัติไว้โดยมีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญเช่นเดียวกันและต่อเนื่องกัน คือ บทบัญญัติเรื่องการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๑ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๕ ว่า ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี ปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน และมาตรา ๕๑ บัญญัติว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมืองแต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น โดยความในมาตรา ๕๑ วรรคสองบัญญัติต่อไปว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น เห็นว่า บทบัญญัติในเรื่องการจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองและมาตรการบังคับทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญอย่างเดียวกันกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับในขณะที่เกิดเหตุตามคำร้องของผู้ร้อง เป็นกรณีที่ถูกกฎหมายใหม่และกฎหมายเก่ามีบทบัญญัติสำหรับกรณีหนึ่ง ๆ อย่างเดียวกัน เมื่อกฎหมายใหม่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับกฎหมายเก่าบัญญัติให้ยกเลิกกฎหมายเก่าไว้โดยตรง อีกทั้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ ได้บัญญัติให้ใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ แทนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในกรณีเช่นว่านี้ในทางกฎหมายต้องถือว่ากฎหมายใหม่ไม่ประสงค์จะให้ใช้กฎหมายเก่า ส่วนการที่จะใช้บังคับกฎหมายใหม่ย้อนหลังไปใช้กับการกระทำที่เกิดขึ้นในขณะที่กฎหมายเก่ายังมีผลใช้บังคับหรือไม่นั้น เป็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมายในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดี สำหรับคดีตามคำร้องนี้ การที่จะพิจารณาถึงประเด็นการกระทำอันเป็นมูลเหตุในการยื่นคำร้องว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำการเช่นว่านั้นหรือไม่ แม้ว่าจะต้องใช้บทบัญญัติของกฎหมายในขณะที่เกิดเหตุมาใช้ประกอบการพิจารณาในประเด็นดังกล่าวได้ก็ตาม แต่การใช้กฎหมายในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามคำร้องนี้ ศาลขอที่จะนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้เป็นฐานอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ดังนั้น จึงเห็นว่า ขอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้เป็นฐานอำนาจเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดคดีตามคำร้องนี้

สำหรับในส่วนของบทบัญญัติในมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่บัญญัติว่า เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

นั้น บทบัญญัติดังกล่าวยังมีได้ตราขึ้นใช้บังคับ บทบัญญัติในมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติขึ้นภายหลัง จึงไม่กระทบกระเทือนถึงการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยขอด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว ดังนั้น การยื่นคำร้องนี้จึงสมบูรณ์และขอด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๕๓ แล้ว

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องของผู้ร้องได้หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่รายงานการดำเนินกิจการของผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อผู้ร้องภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๙ โดยผู้ร้องยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น โดยมาตรา ๓๕ บัญญัติว่า ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวัน นับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ และวรรคสองบัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องทราบสาเหตุแห่งคดีนี้ในเวลาก่อนหน้าที่จะยื่นคำร้องกว่า ๕ เดือนแล้ว ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องเกินกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง คือวันที่ผู้ร้องได้พิจารณาเห็นชอบให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ และยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ ๑๓

พฤศจิกายน ๒๕๔๕ จึงอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าวันตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ข้ออ้างของผู้ถูกร้อง
ในข้อนี้จึงไม่อาจรับฟังได้

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องของผู้ร้องได้
หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่รายงานการดำเนินกิจการของผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘
ต่อผู้ร้องภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๙ โดยผู้ร้องยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น โดยมาตรา ๓๕
บัญญัติว่า ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน
ที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ
ภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึง
เก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิก
หรือยุบด้วยเหตุที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ และวรรคสองบัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อ
นายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุ
ดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง
ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๙ โดยเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องประทับตรา
รับไว้ในวันเดียวกัน เวลา ๐๗.๕๕ นาฬิกา ต่อมาวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๙ ผู้ถูกร้องยื่นแบบรายงาน
การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง (แบบ ท.พ. ๘) ที่ ๖.๖.๓. ๒๘/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๕
มีนาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องประทับตรารับไว้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๙ และได้ยื่นหนังสือ
ที่ ๖.๖.๓. ๓๐/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๙ ขอยายเวลาการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการ
ของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยมีสาระสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้นำแบบรายงานการดำเนินกิจการ
ของพรรคผู้ถูกร้องตามหนังสือ ที่ ๖.๖.๓. ๒๘/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๙ มาเพื่อยื่นต่อ
เจ้าหน้าที่ของผู้ร้องแล้ว พร้อมรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองฯ ตามหนังสือ ที่ ๖.๖.๓.
๒๘/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๙ แต่เนื่องจากวันดังกล่าวมีผู้ชุมนุมปิดล้อมอาคารที่ทำการของ

ผู้ร้องจำนวนมาก นายคำฟู นาโคซ้าง รองเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้นำแบบรายงานฯ มายื่นได้
ขอร้องให้เจ้าหน้าที่ของผู้ร้องรับไว้ และปรากฏว่าผู้ถูกร้องส่งเฉพาะหนังสือ ที่ ร.ร.ต. ๒๘/๒๕๔๘ เท่านั้น
แต่ไม่ได้ส่งหนังสือที่ ร.ร.ต. ๒๘/๒๕๔๘ ต่อมาผู้ถูกร้องได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๓
เมษายน ๒๕๔๘ ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง
จึงทราบว่าได้ส่งหนังสือ ที่ ร.ร.ต. ๒๘/๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนาที่จะไม่แจ้งแบบรายงาน
การดำเนินกิจการพรรคการเมือง จึงขอขยายเวลารับแบบรายงานดังกล่าว พิจารณาแล้วเห็นว่ารายละเอียด
เกี่ยวกับตัวเลขค่าใช้จ่ายในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง ตามหนังสือที่ ร.ร.ต.
๒๘/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๘ กับข้อความเรื่องการใช้จ่ายเงินของผู้ถูกร้องในแบบรายงาน
การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ตามหนังสือที่ ร.ร.ต. ๒๘/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๘
มีจำนวนเลขค่าใช้จ่ายตรงกัน และเมื่อพิจารณาตราประทับรับในหนังสือที่ ร.ร.ต. ๒๘/๒๕๔๘ ซึ่งเป็น
ลักษณะตราประทับที่ใช้ประจำตัวของเจ้าหน้าที่ แต่ในหนังสือที่ ร.ร.ต. ๒๘/๒๕๔๘ เป็นตราประทับ
ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบกับข้อเท็จจริงตามสำเนาหนังสือพิมพ์จำนวนหลายฉบับ
ที่ผู้ถูกร้องอ้างส่ง ปรากฏว่าในวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๘ มีผู้ชุมนุมทางการเมืองจำนวนมากปิดล้อม
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีการชุมนุมมาตั้งแต่ก่อนวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๘ ต่อเนื่องมา
จนถึงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๘ และเมื่อพิจารณาเลขที่หนังสือและวันที่ในหนังสือของผู้ถูกร้อง
ทั้งสามฉบับดังกล่าว ก็มีความต่อเนื่องเป็นลำดับ และการที่ผู้ถูกร้องขอขยายเวลายื่นแบบรายงาน
และได้ยื่นรายงานต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๘ โดยมีสาระครบถ้วนตามแบบที่ผู้ร้องกำหนด
(แบบ ท.พ. ๘) ซึ่งเป็นระยะเวลาห่างจากวันสุดท้ายที่ต้องแจ้งรายงานฯ ตามที่กฎหมายกำหนดเพียง
๔ วัน และเมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า เมื่อครบกำหนดระยะเวลารายงานการดำเนินกิจการ
ของพรรคการเมืองแล้ว หากพรรคการเมืองยังไม่ได้รายงาน ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้า
พรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงาน โดยไม่มี
เหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้
มีการยุบพรรคการเมืองนั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับขณะเกิดเหตุว่า กรณีที่
พรรคการเมืองมิได้รายงานต่อผู้ร้องภายในกำหนดเวลานั้น ต้องปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่าเป็นการกระทำ

โดยเจตนาหรือไม่ และมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องรับฟังเป็นยุติว่าผู้ถูกร้องยื่นรายงานการดำเนินกิจการพรรคการเมืองต่อผู้ร้องในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ และยื่นคำขอขยายระยะเวลาการจัดทำรายงานพร้อมกับการยื่นรายงานวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๕ พฤติการณ์และการกระทำของผู้ถูกร้องยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาที่จะไม่ยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองต่อผู้ร้องภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ จึงไม่มีเหตุที่จะยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ประกอบกับ มาตรา ๔๒

ด้วยเหตุผลที่วินิจฉัยข้างต้น จึงเห็นว่า กรณียังไม่มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้อง และสมควรมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร.อักษราทร จุฬารัตน

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ